

Світлана Вікторівна МУРІНА,
молодший науковий співробітник
Інституту біографічних досліджень НБУВ (Київ)

ШЕВЧЕНКІАНА НА ПОЛЬСЬКОМОВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСАХ

У статті розглядається інформаційне наповнення польськомовних веб-сайтів історико-біографічною інформацією та літературною спадщиною видатного українського поета та митця Т. Г. Шевченка. Контакти Т. Шевченка з польською культурою різноманітні — пісні поета на польські теми, переклади поезій на польську мову, оцінки живопису Шевченка польськими експертами. Акцент зроблено на представленні зростання актуальності творчості Т. Шевченка та збільшенні інформації про нього на польськомовних веб-сайтах після подій на Майдані, де він був духовним покровителем протестуючих і символом відродження України.

Ключові слова: Шевченко, сайт, польськомовний веб-сайт, інтернет, біографічні дані, біографічна інформація.

The article discusses filling Polish-language Web sites by historical and biographical information and literary heritage of the form Ukrainian poet and artist Taras Shevchenko. Taras Shevchenko's contacts with Polish culture are versatile — poet's songs on Polish topics, translating poetry into Polish, assessment Shevchenko's paintings by Polish experts. Emphasis is placed on increasing the relevance of Taras Shevchenko's creativity and increasing information about him on the Polish-language Web sites after the events on the Maidan, where the poet was the spiritual patron of the protesters and the symbol of the rebirth of Ukraine.

Keywords: Shevchenko, website, Polish-language website, internet, biographical data, biographical information.

В статье рассматривается информационное наполнение польскоязычных веб-сайтов историко-биографической информацией и литературным наследием выдающегося украинского поэта и художника Т. Г. Шевченка. Контакты Т. Шевченка с польской культурой разносторонние — песни поэта на польские темы, переводы поэзий на польский язык, оценки живописи Шевченка польскими экспертами. Акцент сделан на росте актуальности творчества Т. Шевченка и увеличении информации о нем на польскоязычных

веб-сайтах после событий на Майдане, где поэт был духовным покровителем протестующих и символом возрождения Украины.

Ключевые слова: Шевченко, сайт, польскоязычный веб-сайт, интернет, биографические данные, биографическая информация.

Т. Шевченко — великий український поет і художник, геній, чия творчість століттями знаходить відгук у людських душах, робить нас чистішими, добрішими один до одного та навколишнього світу, дає змогу подивитися на світ іншими очима. Його система ціннісних орієнтацій виявилась актуальною для українського народу і в наші дні, бо «духовний діалог» між поетом і його народом ніколи не переривався, а образ Кобзаря все ще відіграє важливу роль при формуванні національної ідентичності та колективної етнонаціональної цілості.

Як національний символ Т. Г. Шевченко посів чільне місце в суспільній свідомості не лише українців, а й багатьох народів світу. Таку само функцію національного символу, виразника національних почуттів, прагнень і домагань свободи та незалежності виконують для своїх народів А. Міцкевич і Ю. Словацький, О. Пушкін і М. Лермонтов, В. Гюго та ін. Кожен із них спромігся висловити абсолютну любов до свого народу, свого краю, своєї батьківщини в досконалій художній формі як це здійснив і Тарас Шевченко.

Сучасний польський літературознавець, член Польської академії наук, професор Вроцлавського університету Мар'ян Якубець у праці «Шевченко і польська література» (Варшава, 1961) пише щодо Великого Кобзаря, що у світі було мало поетів, які «відіграли б у житті власних народів більшу роль, ніж Тарас Шевченко в Україні». А далі стверджує, що на відміну від Міцкевича, котрому довелося «чекати цілі десятиліття, поки його твори завітали під стріхи», поезія Шевченка пішла в народ «одразу, ставши його неподільною власністю».

На думку дослідника, сталося це тому, що Шевченко був «найбільшим народним поетом з усіх поетів світу». І з цього погляду він перевищує Міцкевича та Пушкіна. Підсумовуючи, Мар'ян Якубець визнає поезію Шевченка «явищем єдиним і неповторним», якому немає відповідника у світовій літературі.

Розглянемо інформаційне наповнення польськомовних веб-сайтів історико-біографічною інформацією та літературною спадщиною видатного українського поета та митця Т. Г. Шевченка, чий контакт з польською культурою були й залишаються напрочуд різноманітними (твори на польські теми, переклади поезій на польську мову, літературно-критичні нариси).

Творчість Т. Г. Шевченка завжди викликала інтерес у польської спільноти. Так, у 1865 р. у Львові однією з перших з'явилася цікава монографія про його життя та творчість «Taras Szewczenko. Życie i pisma jego», автором якої був учасник польського повстання 1863 р. Гвідон Батаглія, родом із Галіції. Електронний варіант монографії виставлений у 2006 р. на сайті Archiwumallegro¹, але користування ним є платним.

Цікавим є сайт Upservice, що має за мету утворити найбільший онлайн-архів польсько-український архів. Дізнаючись про історію, культуру, традиції, музику, поезію, прозу, фільми, сучасні проблеми та успіхи України, автори намагаються презентувати та пропагувати все, що пов'язує наші країни. Так, на сайті виставлені статті про Шевченка (наприклад, «Пам'ятники Тарасу Шевченку» [2]) та електронний варіант «Кобзаря» у перекладі Владислава Сирокомли [1], виданий у Вільно у 1863 р. Сайт перебуває у стадії наповнення та є корисним для ознайомлення.

Польські письменники і діячі культури зазвичай читали твори Шевченка в оригіналі. Прагнучи донести творчість українського генія до польського народу, вони робили переклади польською мовою. Відомо, що видатний польський письменник Стефан Жеромський у 1862 р., коли ще був студентом, переклав у щоденнику: «Wieczorem tłumaczyłem dumkę Tarasa Szewczenki i przetłumaczyłem nieźle (według mnie)». Цей переклад виставлений у 2014 р. на сайті Archiwumallegro. Користування матеріалом є платним (8 злотих).

Сайт Z_p_u.org («Спілка поляків в Україні») містить окрему рубрику «Тарас Шевченка і поляки». На сторінці

¹ Archiwumallegro [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu: <http://www.archiwumallegro.pl/> – Ekran tytułowy.

викладена біографія поета, ведеться робота з анонсування концертів за творами Шевченка, літературних вечорів, прозвітовано про виступи в залах Національного музею Тараса Шевченка в Києві словесно-музичних колективів, присвячених поєднанню творчості Тараса Шевченка з польською культурою. Серед учасників таких заходів, зокрема, представники консульського відділу посольства Польщі в Києві, а також представники польської та української спільноти [14].

Цікавим є сайт Українсу («Українці»), автори якого зазначають, що: «Ця сторінка створена українцями для поляків. Польські українці. Хто вони, що вони роблять. Про що мріють. Що вони хочуть сказати полякам». На сторінці досить стисло представлена біографія Кобзаря та висвітлюються основні події, присвячені поетові. На сайті опубліковані вірші поета, є відеоролики з його творами [12].

Широке розгортання публікацій про поета відбулося під час подій на Майдані, де рядки Тараса Шевченка декламувати всі, незалежно від освіти та віросповідання. Для українців подібне «повернення до Тараса» було й залишається розповсюдженим явищем щоразу, коли народ шукає відповіді на ключові питання свого буття.

Польськомовні сайти не стояли осторонь цих процесів та активно розміщували на сторінках своїх веб-сайтів статті про поета. Так, сайт WPolityse («В політиці») містить статтю Ганни Заринської про життя та творчість Кобзаря «Тарас Шевченко — бард Майдана. Позачергова історія українського романтизму», де досить повно викладена біографія поета і наголошено значення його авторитета під час подій на Майдані. Авторка певна, що кожна революція, кожні події мають свого поета, й порівнює роль Т. Г. Шевченка для української культури з тією, яку відіграли Адам Міцкевич, Кшиштоф Бажинський, Яцек Кацмарський для поляків. «Шевченко є таким лідером для українців на Майдані, літературним покровителем українського повстання, портрет якого висить у почесному місці на Майдані. І це не дивно, бо у всіх цих митців зроблені акценти на прагненні до свободи, захопленні народною культурою, іскрою боротьби до справедливості» [11].

Можна відзначити сайт Polskieradio («Польське радіо»), де у рубриці «Історія» розміщена ґрунтовна стаття Адама Поморського та Данути Сосновської «Тарас Шевченко — покровитель українських протестантів», що також містить чимало біографічного матеріалу. Автори наголошують на зростанні значення Кобзаря під час хвилі протестів на Майдані Незалежності в Києві та звертають увагу, що «Шевченко інтегрально вплетений в протести. По-перше, формально, тому що цього року відзначається 200-річчя з дня народження поета. По-друге, його вірші відмінно передають зміст того, що відбувається. Завдяки його поезії доходять до елементарних понять. Виходить, що, коли ви повинні відповісти на найважливіші питання, Шевченко є абсолютно універсальним явищем» [10].

На сайті Polonews, яке має гасло «Польщі — про Україну. Україні — про Польщу», у розділі «Публіцистика» розміщено статтю Миколи Онищука «Тарас Шевченко у Варшаві». У ній викладена коротка біографія поета та відзначено зростання звертань до «духовного слова поезії, пройнятої духом свободи і любові до Батьківщини. Значення якої, поза часом, в нинішній ситуації, дуже своєчасне». Коментуючи факти «присутності» Шевченка на Майдані, автор цитує посла України в Польщі Маркіяна Мальського: «...ідеї Шевченка — були відроджені. Українці знову побачили, що вони є творцями нашої власної історії» [8].

На сайті Ukraincy («Зв'язок українців у Польщі») у рубриці «Література» розміщена стаття А. Ваторського «Тарас Шевченко», що являє собою поєднання цитат Івана Франка з нагоди 100-річчя з дня народження Шевченка у 1914 р. із коментарями автора, котрий доводить, що Шевченко зі своєю політичною програмою та зрозумілою для всіх розмовною українською мовою став одним із творців сучасної української нації, її культури та традицій. Ось чому щороку українці у всьому світі урочисто відзначають «Дні Шевченка» — свято української мови та культури, організовуючи концерти, вистави, конкурси, читання тощо [13].

У рубриці «Політика» сайту Cenzuraobywatelska («Цензура для широких кіл») наведено статтю «Вплив на свідомість народу України», де зроблено акцент на політичній стороні діяльності поета [3].

Окремою групою можна виділити схожі між собою сайти, що містять невеликі за обсягом біографічні довідки про Шевченка (скажімо, сайт Onet [7], Encyklopedia.naukowy [4], Leksykony.interia [6]). Усі вони мають форуми, де спілкуються між собою користувачі, зокрема й щодо постаті Шевченка.

Користуються популярністю серед поляків сайти, що містять поезії Шевченка польською мовою (скажімо, сайт Gazeta [5] (поема «Катерина» українською мовою та в перекладі на польську), сайт Poezja [9] («Полякам», «Катерина», «Заповіт» та ін.). На жаль, біографічні довідки про поета на цих веб-сайтах відсутні.

Хоча наш огляд жодним чином не претендує на вичерпність, він є досить репрезентативним і дає змогу зробити низку висновків. Отже:

— у Польщі шанують Тараса Шевченка і пам'ятають його прихильність до польської культури;

— поляків цікавить Україна, події в Україні та українська культура, зокрема постать Шевченка, якого вони визнають нашим духовним лідером;

— інтерес до Шевченка в Польщі активізувався після подій на Майдані, які прикували увагу поляків, для яких бунтарський дух Шевченка був дороговказом;

— Тарас Шевченко є додатковим «містком дружби» між українцями та поляками;

— інформація про Шевченка на польськомовних вебсайтах не завжди представлена повно, зокрема відчувається брак якісної біографічної інформації.

1. Кобзар [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://upservice.io.ua/album612314>. – Ekran tytułowy.
2. Пам'ятники Шевченку в Україні і світі [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : http://upservice.io.ua/s409973/pamyatniki_tarasu_shevchenku. – Ekran tytułowy.
3. Cenzuraobywatelska [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : www.cenzuraobywatelska.pl. – Ekran tytułowy.
4. Encyklopedia.naukowy.pl [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : http://encyklopedia.naukowy.pl/Taras_Szewczenko,vstrona_2. – Ekran tytułowy.
5. Gazeta [Zasób elektroniczny]. – Tryb dostępu : <http://szukaj.gazeta.pl/wyszukaj/artukul?query=Szewczenko>. – Ekran tytułowy.

6. Leksykony.interia [Zasób elektroniczny]. – Трыб доступу : <http://leksykony.interia.pl/haslo?hid=185202>. – Экран тытуловы.
7. Onet [Zasób elektroniczny]. – Трыб доступу : http://portalwiedzy.onet.pl/18320,,,szewczenko_taras,haslo.html. – Экран тытуловы.
8. Oniszczyk M. Taras Szewczenko w Warszawie [Zasób elektroniczny] / M. Oniszczyk // polonews.in. – Трыб доступу : <http://polonews.in.ua/publicystyka-publitsistika/taras-szewczenko-w-warszawie.html>. – Экран тытуловы.
9. Poezja [Zasób elektroniczny]. – Трыб доступу : <http://www.poezja.org/index.php?akcja=wierszeznanych&kto=Szewczenko%20Taras&ak=pokaz>. – Экран тытуловы.
10. Pomorski A. Taras Szewczenko — patron ukraińskich protestów [Zasób elektroniczny] / A. Pomorski, D. Sosnowska // polskieradio.pl. – Трыб доступу : <http://www.polskieradio.pl/39/156/Artykul/1069516,Taras-Szewczenko-%E2%80%93-patron-ukrainskich-protestow>. – Экран тытуловы.
11. Sarzyńska A. Taras Szewczenko — wieszcz Majdanu. Niezwykła historia ukraińskiego romantyka [Zasób elektroniczny] / A. Sarzyńska // wpolityce.pl. – Трыб доступу : <http://wpolityce.pl/polityka/186659-taras-szewczenko-wieszcz-majdanu-niezwykla-historia-ukrainskiego-romantyka>. – Экран тытуловы.
12. Ukraińcy [Zasób elektroniczny]. – Трыб доступу : www.ukraincy.wm.pl. – Экран тытуловы.
13. Wątorski A. Taras Szewczenko [Zasób elektroniczny] / A. Wątorski // [www.ukraincy.org](http://www.ukraincy.org/literatura/taras-szewczenko.htm). – Трыб доступу : <http://www.ukraincy.org/literatura/taras-szewczenko.htm>. – Экран тытуловы.
14. Z_p_u [Zasób elektroniczny]. – Трыб доступу : www.z_p_u.org. – Экран тытуловы.

Шевченкіана на польськомовних электронних ресурсах.

Муріна С.В., молодший науковий співробітник Інституту біографічних досліджень НБУВ (Київ).

***Українська біографістика = Biographistica ukrainica.* – К., 2014. – Вип. 11. – С. 362–369.**

Розглянуто стан інформаційного наповнення польськомовних веб-сайтів історико-біографічною інформацією та літературною спадщиною видатного українського поета та митця Т. Г. Шевченка. На прикладах веб-сайтів зроблено висновки про те, що польська спільнота пам'ятає та шанує великого Кобзаря, цікавиться українською культурою та уважно слідує за українським подіями. Висвітлено питання активізації інтересу польського народу до творчості Шевченка після подій на Майдані, які прикували польську увагу, і для яких постать Шевченка була символом відродження України.

Ключові слова: Шевченко, сайт, польськомовний веб-сайт, інтернет, біографічні дані, біографічна інформація.

'Shevchenkiana' on the Polish-language web-sites.

Svitlana V. Murina, junior researcher at the Institute of biographical research NLUV (Kyiv).

Українська біографістика = *Biographistica ukrainica*. – К., 2014. – Vol. 11. – С. 362–369.

The state of filling Polish-language Web sites by historical and biographical information and literary heritage of the form Ukrainian poet and artist Taras Shevchenko was reviewed in this article. The examples of websites conclusions is so that the Polish public remembers and honors the Great Kobzar, interests in Ukrainian culture and is closely monitoring the Ukrainian events. Intensifying interest to the work of T. Shevchenko after the events on the Maidan, who chained Polish people, for which the Shevchenko's image was a symbol of rebirth of Ukraine, is considered.

Keywords: Shevchenko, website, Polish-language website, internet, biographical data, biographical information.

Шевченкиана на польскоязычных электронных ресурсах.

Мурина С. В., младший научный сотрудник Института биографических исследований НБУВ (Киев).

Українська біографістика = *Biographistica ukrainica*. – К., 2014. – Вып. 11. – С. 362–369.

Рассмотрено состояние информационного наполнения польскоязычных веб-сайтов историко-биографическим и литературным наследием выдающегося украинского поэта и художника Т. Г. Шевченко. На примерах веб-сайтов сделаны выводы о том, что польская общественность помнит и уважает великого Кобзаря, интересуется украинской культурой и внимательно следит за украинскими событиями. Освещен вопрос активизации интереса поляков к творчеству Т. Шевченко после событий на Майдане, которые приковали польское внимание, и для которых образ Шевченко был символом возрождения Украины.

Ключевые слова: Шевченко, сайт, польскоязычный веб-сайт, интернет, биографические данные, биографическая информация.